

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۹۲۳۵۱۶۱

دانشگاه شهید چمران اهواز

دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی

گرایش: محض

عنوان:

بررسی عوامل اجتماعی موثر بر شکل گیری هویت جنسیتی دختران دانشجوی

دانشگاه شهید چمران اهواز

استاد راهنما:

دکتر علی حسین حسین زاده

استاد مشاور:

دکتر عبدالرضا نواح

نگارنده:

هدا ساکی

بهمن ماه ۱۳۹۲

تقدیم به

همراهی بلند، مسموم و دتترم فاطمه جان

تقدیم به

مادرم

که در نبود پدر، که همه ی آرزویش با سواد ی فرزندان بود، به ما

راه و رسم نیک زندگی کردن را آموخت.

با قدردانی و تشکر از:

استاد گرانقدر، جناب آقای دکتر علی حسین حسین زاده

که مشوق و راهنمایم بودند و با درایت و دلسوزی سوالاتم را پاسخ گفتند.

و سپاس فراوان از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر عبدالرضا نواح

که با بردباری مرا مشاوره و ارشاد کردند.

,

قدردانی از زحمات بی دریغ داوران گرامی

جناب آقای دکتر کریم رضا دوست و سید عبدالرحمن نبوی

,

ناظر محترم جناب آقای عزیز ترنباوی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات پژوهش

۲	۱-۱- مقدمه
۵	۱-۲- بیان مساله
۶	۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق
۸	۱-۴- اهداف تحقیق
۸	۱-۴-۱- هدف کلی
۸	۱-۴-۲- اهداف جزئی

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱۱	۲-۱- مقدمه
۱۱	۲-۲- هویت و دیدگاه های مربوط به آن
۱۲	۲-۲-۱- دیدگاههای سطح کلان
۱۲	۲-۲-۱-۱- کاستلز
۱۴	۲-۲-۲- دیدگاه کنش متقابل
۱۵	۲-۲-۲-۱- جورج هربرت مید
۱۶	۲-۲-۲-۲- چارلز هورتون کولی
۱۸	۲-۲-۳- تاجفل
۱۹	۲-۲-۴- آنتونی گیدنز

- ۲۲..... دیدگاه‌های تلفیقی ۳-۲-۲
- ۲۲..... پیر بوردیو ۱-۳-۲-۲
- ۲۳..... ریچارد جنکینز ۲-۳-۲-۲
- ۲۴..... مبانی نظری و دیدگاه‌های مربوط به هویت و نقش‌های جنسیتی ۳-۲-۲
- ۲۴..... تعریف نقش‌های جنسیتی ۱-۳-۲-۲
- ۲۵..... چشم‌انداز اجتماعی نقش‌های جنسیتی ۲-۳-۲-۲
- ۲۸..... تبیین شکل‌گیری نقش‌های جنسیتی ۳-۳-۲-۲
- ۲۹..... نظریه‌های سطح خرد ۱-۳-۳-۲-۲
- ۲۹..... نظریه‌های زیست‌شناختی ۱-۱-۳-۳-۲-۲
- ۳۱..... نظریه زیستی - اجتماعی ۲-۱-۳-۳-۲-۲
- ۳۲..... نظریه‌های روان‌شناختی ۳-۱-۳-۳-۲-۲
- ۳۵..... نظریه یادگیری اجتماعی ۴-۱-۳-۳-۲-۲
- ۳۷..... نظریه‌های سطح کلان ۲-۳-۳-۲-۲
- ۳۷..... نظریه ضرورت کارکردی نقش‌های جنسیتی ۱-۲-۳-۳-۲-۲
- ۴۰..... نظریه طبقات جنسی ۲-۲-۳-۳-۲-۲
- ۴۲..... نظریه ثروت - قدرت ۳-۲-۳-۳-۲-۲
- ۴۳..... نظریه نیازهای سرمایه‌داری ۴-۲-۳-۳-۲-۲
- ۴۴..... نظریه پدرسالاری ۵-۲-۳-۳-۲-۲
- ۴۶..... نظریه‌های تلفیقی ۴-۳-۲-۲

- ۴۷-۳-۲-پیامدهای تغییر نقش های جنسیتی.....۴۷
- ۴۷-۳-۳-۱-پیامدهای مثبت.....۴۷
- ۴۹-۳-۲-۲-پیامدهای منفی.....۴۹
- ۵۱-۳-۲-۳-۱-پیامدهای منفی فردی.....۵۱
- ۵۲-۳-۲-۲-۲-پیامدهای منفی خانوادگی.....۵۲
- ۵۳-۳-۲-۳-۲-پیامدهای منفی اجتماعی.....۵۳
- ۵۳-۲-۴-پیشینه پژوهش.....۵۳
- ۶۲-۲-۴-۱-پیشینه مطالعاتی در ایران.....۶۲
- ۶۸-۲-۴-۲-پیشینه مطالعاتی در خارج از ایران.....۶۸
- ۶۹-۲-۴-۴-نقد و بررسی پیشینه خارجی.....۶۹
- ۶۹-۲-۵-چارچوب نظری.....۶۹
- ۷۱-۲-۵-۱-نظریه نقش.....۷۱
- ۷۲-۲-۵-۲-نظریه طرحواره جنسیت.....۷۲
- ۷۳-۲-۵-۳-نظریه یادگیری اجتماعی.....۷۳
- ۷۶-۲-۵-۴-نظریه جامعه پذیری جنسیت.....۷۶
- ۷۷-۲-۵-۵-نظریه هویت ریچارد جنکینز.....۷۷
- ۷۹-۲-۶-۱-مدل مفهومی پژوهش.....۷۹
- ۷۹-۲-۶-۱-شکل مدل مفهومی پژوهش.....۷۹
- ۸۰-۲-۷-فرضیه های تحقیق.....۸۰

۸۰ ۷-۲-۱- فرضیه های اصلی

۸۱ ۸-۲- خلاصه فصل

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

۸۴ ۳-۱- مقدمه

۸۴ ۳-۲- روش تحقیق

۸۵ ۳-۳- معرفی ابزارهای جمع آوری اطلاعات

۸۶ ۳-۴- واحد تحلیل

۸۶ ۳-۵- جمعیت آماری

۸۷ ۳-۶- شیوه نمونه گیری

۸۸ ۳-۷- تعیین حجم نمونه

۸۹ ۳-۸- تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای تحقیق

۹۰ ۳-۹- تعیین روایی و پایایی

۹۰ ۳-۹-۱- روایی (اعتبار)

۹۱ ۳-۹-۲- پایایی

۹۱ ۳-۹-۲-۱- محاسبه آلفای کرونباخ

۹۲ ۳-۱۰- روش تجزیه و تحلیل داده ها

۹۳ ۳-۱۱- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای جمعیت شناختی

۹۳ ۳-۱۲- تعریف مفهومی و عملیاتی دیگر متغیرهای مستقل

۹۳ ۳-۱۲-۱- پایگاه اجتماعی- اقتصادی

- ۹۴۳-۱۲-۱-۱- بعد عینی پایگاه اجتماعی - اقتصادی
- ۹۵۳-۱۲-۱-۲- بعد ذهنی پایگاه اجتماعی - اقتصادی
- ۹۷۳-۱۲-۲- نابرابری جنسیتی
- ۹۷۳-۱۲-۲-۱- نابرابری اجتماعی
- ۹۷۳-۱۲-۲-۲- نابرابری حقوقی
- ۹۷۳-۱۲-۲-۳- نابرابری سیاسی
- ۹۷۳-۱۲-۲-۴- نابرابری اقتصادی
- ۱۰۰۳-۱۲-۲-۱- بعد اعتقادی یا باورهای دینی
- ۱۰۰۳-۱۲-۲-۲- بعد مناسکی یا اعمال دینی
- ۱۰۰۳-۱۲-۲-۳- بعد تجربی یا عواطف دینی
- ۱۰۲۱۲-۳- نقش های جنسیتی
- ۱۰۴۳-۱۲-۴- نگرش به اشتغال
- ۱۰۵۳-۱۳- متغیر وابسته : هویت های جنسیتی
- ۱۰۵۳-۱۳-۱- هویت های جنسیتی
- ۱۰۷۳-۱۴- خلاصه فصل

فصل چهارم: یافته های پژوهش

- ۱۰۹۴-۱- مقدمه
- ۱۰۹۴-۲- آمار توصیفی
- ۱۰۹۴-۲-۱- توصیف ویژگی های جمعیت نمونه

- ۱۰۹ ۴-۲-۱-۱-متغیر سن
- ۱۱۱ ۴-۲-۱-۲-متغیر وضعیت تاهل
- ۱۱۱ ۴-۲-۱-۳-متغیر گروه تحصیلی
- ۱۱۲ ۴-۲-۱-۴-متغیر قومیت
- ۱۱۲ ۴-۲-۲-توصیف ویژگی های دیگر متغیرهای مستقل
- ۱۱۲ ۴-۲-۲-۱-متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی
- ۱۱۲ ۴-۲-۲-۱-۱-متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی در بعد عینی
- ۱۱۳ ۴-۲-۲-۱-۲-متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی ذهنی
- ۱۱۴ ۴-۲-۲-۲-متغیر نگرش به اشتغال
- ۱۱۵ ۴-۲-۲-۲-متغیر نابرابری جنسیتی
- ۱۱۵ ۴-۲-۷-متغیر دینداری
- ۱۱۶ ۴-۲-۸-متغیر نقش های جنسیتی
- ۱۱۶ ۴-۲-۳-توصیف ویژگی های متغیر وابسته (هویت جنسیتی دختران)
- ۱۱۷ ۴-۳-تجزیه و تحلیل داده ها
- ۱۱۷ ۴-۳-۱-آزمون فرضیه های تحقیق
- ۱۱۷ ۴-۳-۱-۱-آزمون فرضیه نخست
- ۱۱۸ ۴-۳-۱-۲-آزمون فرضیه دوم
- ۱۱۹ ۴-۳-۱-۳-آزمون فرضیه سوم
- ۱۲۱ ۴-۳-۱-۴-آزمون فرضیه چهارم
- ۱۲۲ ۴-۳-۱-۵-آزمون فرضیه پنجم

۱۲۳ ۴-۳-۲-آزمون متغیرهای زمینه ای با متغیر هویت جنسیتی
۱۲۳ ۴-۳-۲-۱-آزمون فرضیه نخست
۱۲۴ ۴-۳-۲-۲-آزمون فرضیه دوم
۱۲۴ ۴-۳-۲-۳-آزمون فرضیه ی سوم
۱۲۵ ۴-۳-۲-۴-آزمون فرضیه ی چهارم
۱۲۶ ۴-۴-ضرایب همبستگی تفکیکی بین متغیرهای مستقل و وابسته
۱۲۹ ۴-۵-یافته ها و تحلیل های رگرسیون چند متغیره تحقیق
۱۳۲ مدل تحقیق با درج ضرایب r^2

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱۳۴ ۵-۱-مقدمه
۱۳۵ ۵-۲-نتایج تئوریکی فرضیات و مقایسه نتایج با پیشینه و نظریات تحقیق
۱۴۲ ۵-۳-پیشنهادات راهبردی
۱۴۴ ۵-۴-پیشنهادات پژوهشی
۱۴۶ ۵-۵-محدودیت ها
۱۴۷ ۵-۶-خلاصه فصل
۱۵۰ منابع فارسی
۱۵۴ منابع انگلیسی
۱۵۷ چکیده

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول (۱-۳) ضرایب پایایی متغیرهای مختلف تحقیق.....	۹۲
جدول (۲-۳) گویه های سنجش پایگاه اجتماعی - اقتصادی در بعد عینی.....	۹۵
جدول (۳-۳) گویه های سنجش پایگاه اجتماعی - اقتصادی در بعد ذهنی.....	۹۵
جدول (۴-۳) گویه های مربوط به سنجش متغیر نابرابری جنسیتی و ابعاد آن.....	۹۸
جدول (۵-۳) گویه های مربوط به سنجش متغیر دینداری و ابعاد آن.....	۱۰۱
جدول (۶-۳) گویه های مربوط به سنجش متغیر نقش های جنسیتی.....	۱۰۳
جدول (۷-۳) گویه های مربوط به سنجش متغیر نگرش به اشتغال.....	۱۰۴
جدول (۸-۳) گویه های مربوط به سنجش متغیر هویت جنسیتی.....	۱۰۶
جدول (۱-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر سن.....	۱۱۰
جدول (۲-۴) توزیع فراوانی افراد براساس متغیر سن.....	۱۱۰
جدول (۳-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر وضعیت تاهل.....	۱۱۱
جدول (۴-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر گروه تحصیلی.....	۱۱۱
جدول (۵-۴) آماره یافته های توصیفی مربوط به متغیر قومیت.....	۱۱۲
جدول (۶-۴) توزیع فراوانی پاسخ گویان برحسب متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی در بعد عینی.....	۱۱۳
جدول (۷-۴) توزیع فراوانی پاسخ گویان برحسب متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی در بعد ذهنی.....	۱۱۴

- جدول (۸-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر نگرش به اشتغال..... ۱۱۴
- جدول (۹-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر نابرابری جنسیتی..... ۱۱۵
- جدول (۱۰-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر دینداری..... ۱۱۵
- جدول (۱۱-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر نقش های جنسیتی..... ۱۱۶
- جدول (۱۲-۴) آماره های توصیفی مربوط به متغیر هویت جنسیتی دختران دانشجو..... ۱۱۶
- جدول (۱۳-۴) رابطه بین متغیرهای نگرش به اشتغال و هویت جنسیتی..... ۱۱۷
- جدول (۱۴-۴) رابطه بین متغیرهای نابرابری جنسیتی و هویت جنسیتی..... ۱۱۸
- جدول (۱۵-۴) رابطه بین متغیرهای نابرابری جنسیتی و ابعاد هویت جنسیتی..... ۱۱۹
- جدول (۱۶-۴) رابطه بین ابعاد متغیر نابرابری جنسیتی و متغیر هویت جنسیتی..... ۱۱۹
- جدول (۱۷-۴) رابطه بین متغیرهای دینداری و هویت جنسیتی دختران دانشجو..... ۱۲۰
- جدول (۱۸-۴) رابطه بین ابعاد متغیر دینداری و متغیر هویت جنسیتی دختران دانشجو..... ۱۲۰
- جدول (۱۹-۴) رابطه بین متغیرهای دینداری و ابعاد هویت جنسیتی..... ۱۲۱
- جدول (۲۰-۴) رابطه بین متغیرهای نقش های جنسیتی و هویت جنسیتی دختران دانشجو..... ۱۲۱
- جدول (۲۱-۴) رابطه بین متغیرهای نقش های جنسیتی و ابعاد هویت جنسیتی دختران دانشجو.....
- ۱۲۲
- جدول (۲۲-۴) رابطه بین متغیرهای پایگاه اجتماعی - اقتصادی عینی و هویت جنسیتی دختران دانشجو..... ۱۲۲
- جدول (۲۳-۴) رابطه بین متغیرهای پایگاه اجتماعی - اقتصادی ذهنی و هویت جنسیتی..... ۱۲۳
- جدول (۲۴-۴) رابطه بین متغیرهای سن و هویت جنسیتی..... ۱۲۴

جدول (۲۵-۴) آزمون T مربوط به رابطه بین متغیر وضع تاهل و هویت جنسیتی دختران دانشجو.

۱۲۴

جدول (۲۶-۴) آزمون آنالیز واریانس یک طرفه قومیت و هویت جنسیتی دختران دانشجو ۱۲۵

جدول (۲۷-۴) آزمون آنالیز واریانس یک طرفه گروه تحصیلی و هویت جنسیتی دختران دانشجو ..

۱۲۷

جدول (۲۸-۴) تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره متغیرهای مستقل و هویت جنسیتی ۱۳۰

جدول (۲۹-۴) نتایج حاصله از رگرسیون چند متغیره فرضیه های تحقیق ۱۳۱

نام خانوادگی : ساکی	نام : هدا
عنوان پایان نامه: بررسی عوامل موثر بر شکل گیری هویت جنسیتی دختران دانشجوی دانشگاه شهید چمران اهواز	
استاد راهنما: دکتر علی حسین حسین زاده استاد مشاور : دکتر عبدالرضا نواح	
درجه تحصیلی : کارشناسی ارشد	رشته: گرایش: جامعه شناسی
محل تحصیل : دانشگاه شهید چمران اهواز	
دانشکده : اقتصاد و علوم اجتماعی	
تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۹۲/۱۱/۳۰	تعداد صفحه :
۱۶۳	
مفاهیم کلیدی: هویت، هویت جنسیتی ، دختران دانشجوی ، شکل گیری هویت	
<p>چکیده</p> <p>هدف از این مطالعه بررسی عوامل اجتماعی موثر بر شکل گیری هویت اجتماعی دختران دانشجوی دانشگاه شهید چمران اهوازی باشد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهوازی می باشد. از میان جامعه آماری ۲۵۴ نفر از دانشجویان از طریق نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه می باشد. یافته ها با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. تمامی فرضیات تحقیق با استفاده از آزمون های آماری مختلف مورد بررسی قرار گرفتند و اکثر آن ها تایید شدند. یافته های تحقیق نشان داد بین تمامی متغیرهای مستقل تحقیق یا هویت جنسیتی دختران دانشجوی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین متغیرهای جمعیت شناختی (سن ، وضع تاهل) و هویت جنسیتی دختران دانشجوی رابطه معناداری وجود دارد اما بین متغیر رشته تحصیلی و هویت جنسیتی دختران دانشجوی رابطه معناداری وجود ندارد. بخش پایانی این تحقیق ، با توجه به اهمیت و تاثیر هویت جنسیتی در شکل گیری هویت و جامعه پذیری دختران جوان به ارائه پیشنهادات و راهکارهایی در این زمینه پرداخته است.</p>	

فصل اول

کلیات پژوهش

با تولد کودک و با واریسی ظاهر زیستی او، عنوان دختر یا پسر به نوزاد تازه به دنیا آمده داده می شود، نسبتی که بر تجارب آتی کودک تاثیر عمیقی بر جای می گذارد و هویت جنسیتی او را در قالب جملاتی نظیر من دخترم و یا من پسر می سازد. در صورتی که تعریف نیومن و موری^۱ را که هویت را به «عنوان برنامه آینده زندگی انسان و انتخاب های مهم زندگی فرد تعریف می کنند که شامل مجموعه ای از اعتقادات و اهداف درباره چگونگی ارتباط فردی با اعضای خانواده، همسر و دوستان می باشد و مشخص کننده نقش های شغلی فرد در زمینه موقعیت اجتماعی است» (اسکویی و انصاری، ۱۳۸۰: ۱۶) بپذیریم و در کنار آن هویت جنسیتی را به عنوان تعریفی که یک فرد از خود به عنوان یک زن، مرد و یا دوجنسی دارد در نظر بگیریم که بر پایه پایگاههای قانونی، کنش متقابل اجتماعی، شخصیت عامه مردم، تجربیات شخصی و شرایط روانی تعیین می شود (Ghosh, 2002: 183) ملاک قرار دهیم، درخواهیم یافت که هویت جنسیتی ساخته و پرداخته اجتماع است و طی فرایندها و تعاملات اجتماعی بین افراد شکل می گیرد.

رفتار والدین و سایر اطرافیان با کودک متاثر از قالب هایی است که از آن به عنوان کلیشه های جنسیتی تعبیر می شود. کلیشه ها مجموعه ای سازمان یافته از باورها و خصوصیات همه اعضای گروهی خاص است یعنی مجموعه ای از باورها درباره اینکه زن و مرد بودن به چه معناست و شامل اطلاعاتی درباره وضع ظاهر، نگرش ها، علایق و ... است. به این معنا که یک فرد زن است و دارای ویژگی های جسمانی خاص مانند ظرافت، صدای آرام و زیبایی است و صفات روانی مانند مهرورزی، وابستگی، ضعف، انفعال و غیره دارد و به فعالیت های خاص نظیر مادری، آشپزی،

1 . Neuman& Mori

معلمی و منشی گری و... می پردازد (گلوبوک و فی وش: ۱۳۷۸: ۲۶) نکته قابل توجه این است که غالب این کلیشه ها متضمن ارزش های دوگانه است به طوری که مردان را در جایگاه برتر و زنان را در جایگاه فروتر قرار می دهند.

فمینیست ها همواره به این هویت های سنتی و غالباً کم ارزش که در جامعه مرد سالار به وسیله مردان به زنان نسبت داده شده معترض بوده اند و برای دگرگونی و کسب هویت های با ارزش تر آگاهانه و فعالانه تلاش نموده اند. این تلاشها در تقابل مستقیم با مردسالاری قرار گرفته و باعث شکل گیری هویت های نو گشته است (کاستلز، ۱۳۸۰: ۲۱۸).

در دهه های اخیر ساختار سنتی خانواده پدرسالاری که عمدتاً مبتنی بر تفاوت های جنسیتی بود در اثر اشتغال، آموزش و آگاهی زنان رو به دگرگونی گذاشته است. دگرگونی های وسیع در عرصه اقتصاد، دگرگونی تکنولوژیک و زیست شناسی، داروسازی و پزشکی و کنترل بیشتر فرزندی و به ویژه جنبش های فمینیستی و انتشار سریع فرهنگ جهانی سبب شده است صدای زنان در اکثر نقاط جهان گسترده شود. این تحولات و به خصوص تحولاتی که در ساختار خانواده و نقش های زنان رخ داده زمینه دگرگونی شخصیت و هویت اجتماعی زنان را فراهم کرده و تعامل تغییرات نهادی و ساختاری یاد شده و نهضت های اجتماعی زنان زمینه ساز بازاندیشی در ارزش ها، آرمان ها و نهایتاً هویت شخصی و اجتماعی آنان شده است (کاستلز، ۱۳۸۰: ۱۷۷).

با توجه به مسایلی که ذکر شد با در نظر گرفتن این مساله که هویت به شکل عام، از دل تعاملات و روابط اجتماعی بیرون می آید، این سوال مطرح می شود که در جوامعی مانند جامعه ما شکل گیری هویت جنسیتی به چه صورت خواهد بود. در جامعه ای مانند ایران که از صد سال پیش مظاهر زندگی نوگرا به تدریج به آن وارد شده و فرهنگ وارداتی را نیز با خود آورده است. از

فصل اول: کلیات پژوهش

سوئی در جامعه امروزی ما از مشارکت بیشتر اجتماعی، سیاسی و اقتصادی زنان به عنوان اعضای فعال جامعه سخن گفته می شود و از سوئی دیگر بر نقش مادر و همسری زنان با توجه به ویژگی های کلیشه ای نظیر احساساتی، عاطفی و غیرمنطقی بودن آنان تاکید می شود و زنان در تعارض بین نقش های مدرن و سنتی خود قرار می گیرند.

در حال حاضر با توجه به باورهای برابری طلبانه ای که در میان نسل جدید زنان (بیش از نسل گذشته) در اثر حضور و فعالیت اجتماعی، تحصیل، اشتغال و... رخ داده است و در کنار آن بسیاری از فشارهایی که تا سالهای اخیر زنان را محدود و محصور می کرد کاهش یافته و نقش سنتی آنها در بسیاری جوامع در حال دگرگونی است، بررسی نقش خانواده به عنوان یکی از مهمترین عواملی که در شکل گیری و ایجاد هویت جنسیتی نوگرا و سنتی در دختران تاثیر دارد اهمیت خود را می نمایاند.

با بررسی و مرور ادبیات تحقیق مشاهده می شود با وجود اهمیتی که مساله جنسیت در طول تاریخ و در فرهنگ های مختلف داشته و دارد، هویت جنسیتی به عنوان عاملی که تسهیل کننده و معنابخش رابطه انسانهاست با بی توجهی رو به رو شده است، به طوری که پرداختن به هویت جنسیتی بخش اندکی از تحقیقات جامعه شناختی مرتبط با هویت را به خود اختصاص داده است. در نتیجه به نظر می رسد شکافتن مساله هویت جنسیتی و نقش عوامل خانوادگی و فردی و سایر ابعاد این مساله به درک چهره چند گونه زن امروزی یاری خواهد رساند.

این پژوهش درصدد پاسخ به این سوال اصلی است که تاثیر عوامل خانوادگی بر ایجاد هویت جنسیتی سنتی و نوگرا در دختران دانش آموز به چه میزان است.

یکی از ابعاد زندگی اجتماعی انسان، شکل گیری هویت اجتماعی است و عوامل گوناگونی در حوزه ی زندگی اجتماعی مانند خانواده و ... در فرآیند شکل گیری آن نقش دارند. فرهنگ منبع هویت است. هویت اجتماعی دارای ابعاد گوناگون چون هویت خانوادگی، هویت قومی، هویت نژادی، هویت ملی و هویت جنسیتی می باشد.

هویت جنسیتی، آن بخش از رفتارها و نگرش های فرد نسبت به جنسیت خویش است که تحت تاثیر شرایط فرهنگی و اجتماعی شکل می گیرد. بیشتر روان شناسان و نظریه پردازان شخصیت، هویت را در درجه ی اول امری فردی و شخصی می دانند و آن را به ویژگی های شخصیتی و احساسی فرد معطوف می سازند. روان شناسان اجتماعی و جامعه شناسان معتقدند که احساس هویت به واسطه ی دیالکتیک میان فرد و جامعه شکل می گیرد و بستر شکل گیری آن زندگی اجتماعی است.

برجسته ترین عنصر هویت شخصیتی یا خود، آن بخش از هویت اجتماعی است که در آن هرکدام از ما به یکی از دو مقوله مرد یا زن منتسب می شویم، هر کدام از ما دارای یک هویت جنسیتی هستیم یعنی خودمان برچسب مذکر یا مونث می زنیم (بروان، ۱۹۹۷: ۱۷۵).

هویت جنسیتی از طریق تعامل اجتماعی شکل گرفته و از کانال کارگزاران جامعه پذیری به افراد منتقل می گردد و افراد از طریق این هویت، در اکثر موارد به بازتولید ارزش ها، نگرش ها و رفتارهایی می پردازند که محیط اجتماعی برای یک دختر و یک پسر تصویب کرده است (لربر، ۲۰۰۰: ۴۵۶).

بخش مهمی از شناخت های مربوط به ویژگی ها و هویت جنسیتی، ناشی از عقاید قالبی و